

ปัญหาการใช้ตำราไวยากรณ์และคู่มือภาษาสเปนระดับ A2 กับผู้เรียนชาวไทย:
การใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์

The Problems of Using Spanish Textbooks and Manuals for Thai Students at the A2

Level: Use of the Preterit and the Imperfect

วรภัทร ดิสนุณยะ¹

Worapat Dissaboonya

บทคัดย่อ

คำอธิบายกฎการใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียว (pretérito perfecto simple / pretérito indefinido) และกาลอดีตไม่สมบูรณ์ (pretérito imperfecto) ในตำราไวยากรณ์และคู่มือภาษาสเปนระดับ A2 ส่วนใหญ่มักไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมการใช้ในสถานการณ์จริงของการสื่อสาร กอปรกับหัวข้อไวยากรณ์ภาษาสเปนหัวข้อนี้เป็นเรื่องที่ยากพอสมควรต่อผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนชาวไทย บทความวิชาการนี้จึงมีจุดประสงค์ที่จะแนะแนวผู้สอนภาษาสเปนเกี่ยวกับวิธีการอธิบายและการยกตัวอย่างการใช้กาลอดีตสองกาลนี้เพิ่มเติมจากการใช้ตำราไวยากรณ์หรือคู่มือภาษาสเปนเล่มต่าง ๆ ในชั้นเรียน บทความได้แสดงให้เห็นว่า เพื่อให้ผู้เรียนชาวไทยเข้าใจการใช้กาลอดีตสองกาลนี้อย่างแท้จริง จำเป็นที่ผู้สอนจะต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจการณ์ลักษณะของคำกริยาในทั้งสองรูปกาลอดีตนี้ตั้งแต่แรกเริ่มเรียน รวมทั้งอธิบายในแง่

¹สาขาวิชาสเปนและลาตินอเมริกันศึกษา ภาควิชาประวัติศาสตร์ ปรัชญา และวรรณคดีอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Hispanic and Latin American Studies Section, Department of History, Philosophy and English Literature, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Email: tuk2309@hotmail.com

*Manuscript received June 2, 2020; revised July 24, 2020, and accepted August 21, 2020

งานปฏิบัติศาสตร์อีกด้วย ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนหัวข้อนี้ในระดับที่สูงขึ้น

คำสำคัญ: กาลอดีตในภาษาสเปน กาลอดีตสมบูรณ์ กาลอดีตไม่สมบูรณ์ คำกริยากรรมภาษาสเปน

Abstract

The explanations of the rules for using the Preterit and the Imperfect in the A2-level textbooks and manuals of Spanish are often unclear and do not cover usage in real-life situations. Besides, this Spanish grammar topic is quite difficult for foreign learners, especially Thai learners. The purpose of this academic paper is to propose Spanish teachers on how to explain and illustrate in class the use of these two past tenses in addition to what has usually been explained in Spanish textbooks and manuals. In this article, it is demonstrated that, to enable Thai learners to truly understand the use of these past tenses, it is necessary for the teachers to first explain to their students the aspect of the verbs in both forms as well as the pragmatic features—an important foundation for further study at a higher level.

Keywords: Spanish past tenses, Preterit, Imperfect, Spanish grammar textbooks

บทนำ

หัวข้อความแตกต่างของการใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียว (pretérito perfecto simple / pretérito indefinido) และกาลอดีตไม่สมบูรณ์ (pretérito imperfecto) เป็นหนึ่งในหัวข้อไวยากรณ์ภาษาสเปนที่ซับซ้อนและสร้างความสับสนอยู่บ่อยครั้งแก่ผู้เรียนชาวต่างชาติ รวมถึงผู้เรียนชาวไทยด้วย ในภาษาสเปนเมื่อเวลาที่กล่าวถึงเรื่องราวในอดีตมักปรากฏการใช้ร่วมกันของกาลอดีตสองกาลนี้อยู่เสมอ มีนักวิชาการที่ทำวิจัยและวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกเกี่ยวกับการเรียนการสอนหัวข้อไวยากรณ์เรื่องนี้พอสมควร (Kong, 2019; Soulé & Granda, 2015; Dávila Vélez, 2014; Vázquez, 2014; Mañas Navarrete, 2010) ท่ามกลางผลงานเหล่านี้ พบว่า มีงานของนักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของการใช้กาลอดีตในภาษาสเปนของผู้เรียนชาวไทยเช่นกัน ได้แก่ สุกิจ พูพวง (Poopuang, 2013), หนึ่งหทัย แรงผลสัมฤทธิ์ (2555) และไพรริน สิมมา (Simma, 2006)

ในบรรดากาลอดีตที่ใช้ในปัจจุบันของภาษาสเปน ผู้เรียนชาวไทยมักมีข้อผิดพลาดในการเลือกใช้ระหว่างกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์มากที่สุด (Simma, 2006, p. 64; Poopuang, 2013, p. 334) นอกจากจะมีสาเหตุมาจากการที่ภาษาไทยไม่มีรูปแบบการผันกริยาตามกาลเช่นในภาษาสเปนแล้ว ในฐานะที่ผู้เขียนเคยเป็นผู้เรียนในอดีตและเป็นผู้สอนในปัจจุบัน มองว่าสาเหตุที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งก็คือตำราไวยากรณ์หรือคู่มือภาษาสเปนที่ใช้ในการเรียนการสอนสำหรับชาวต่างชาติมักให้คำอธิบายการใช้กาลอดีตทั้งสองกาลไม่ละเอียดชัดเจนเพียงพอ จึงทำให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้คลาดเคลื่อน เช่นเดียวกับที่ไพรริน สิมมา (Simma, 2006, p. 64) ได้แสดงความคิดเห็นเอาไว้ หนึ่งหทัย แรงผลสัมฤทธิ์ (2555, หน้า 156-157) ได้รวบรวมและแสดงคำอธิบายความแตกต่างของการใช้กาลอดีตทั้งสองกาลจากตำราไวยากรณ์และคู่มือภาษาสเปนที่ตีพิมพ์ในช่วงปี 1997-2008 และได้ชี้ให้เห็นว่าคำอธิบายที่สั้นกะทัดรัดในหนังสือเหล่านั้นต้องอาศัยคำอธิบายและการยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นภาพชัดเจนของความแตกต่างของกาลอดีตทั้งสองกาล นอกจากนี้ ฟรันทซ์เซน (Frantzen, 1995, p. 145) ยังได้แสดงความเห็นไว้ว่า “Textbooks tend to present rules for the preterite/imperfect usage as

absolutes and do not adequately explain the perspective issue. Consequently, when students encounter “evidence”—oral and written input—that apparently contradicts the rules, they become confused and frustrated.”

ตามกรอบอ้างอิงของสถาบันเซร์บันเตส (Instituto de Cervantes, 2006) ระดับ A2 เป็นระดับแรกเริ่มที่ผู้เรียนภาษาสเปนจะได้เรียนไวยากรณ์หัวข้อการใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์ หากผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัยรวมทั้งระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนภาษาสเปนใช้ตำราไวยากรณ์หรือคู่มือภาษาสเปนเหล่านั้นโดยมิได้อธิบายรายละเอียดกฎการใช้เพิ่มเติมให้ชัดเจน ผู้เรียนจะมีปัญหาการใช้ทั้งสองกาลอดีตอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้เรียนก้าวสู่การเรียนในระดับ B1 ซึ่งจะมีรายละเอียดที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่นนี้ ผู้เขียนจึงคิดว่าคำอธิบายของผู้สอนในชั้นเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนระดับพื้นฐานเรื่องความแตกต่างของการใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์

เนื้อหา

สถาบันเซร์บันเตส (2006) ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการสอนการใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์ในระดับ A2 ปรากฏดังในตารางที่ 1

กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียว	กาลอดีตไม่สมบูรณ์
- ใช้เล่าการกระทำในอดีตที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ ชี้เฉพาะเจาะจง	- ใช้เพื่อบรรยายบุคคล สิ่งของ สถานที่ และสภาพ อากาศ - ใช้เพื่อเล่าการกระทำที่เป็นกิจวัตรหรือเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นซ้ำ

ตารางที่ 1 ขอบเขตเนื้อหาการใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์ในระดับ A2

จากกรอบเนื้อหาของสถาบันเซร์บันเตส ผู้เขียนพบว่าในตำราไวยากรณ์และคู่มือภาษาสเปนทั่วไป (Gozalo Gómez, 2004; Palomino, 2008; Aragonés & Palencia, 2009; González, Martín, Molina, & Rodrigo, 2010; Castro Viúdez & Díaz Ballesteros, 2016; Corpas, Garmendia &

Soriano, 2016; Esteba Ramos, Peláez Santamaría, & Zayas López, 2016; Sándor, 2016; Moreno, Hernández, & Kondo, 2017) เขียนคำอธิบายกฎการใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์ในระดับ A2 ที่คล้ายกัน แตกต่างกันตรงที่บางเล่มอาจให้รายละเอียดการใช้มากกว่าเล่มอื่น ๆ เพียงเล็กน้อย ผู้เขียนได้รวบรวมคำอธิบายที่พ้องกันและเป็นคำอธิบายที่ผู้เขียนมองว่าอาจเป็นปัญหาต่อการเข้าใจอย่างถูกต้องของการใช้กาลอดีตทั้งสองกาลของผู้เรียนชาวไทย ดังปรากฏในตารางที่ 2

กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียว	กาลอดีตไม่สมบูรณ์
1. ใช้เพื่อเล่า (narrar) การกระทำหรือชุดเหตุการณ์ที่จบลงไปในช่วงเวลาเฉพาะเจาะจงในอดีต (un tiempo determinado del pasado) โดยที่การกระทำหรือเหตุการณ์เหล่านั้นไม่มีความสัมพันธ์ใดกับเวลาในปัจจุบัน 2. มักใช้ร่วมกับวิเศษณ์บอกเวลา เช่น <i>ayer</i> ‘เมื่อวานนี้’, <i>anoche</i> ‘เมื่อคืนนี้’, <i>la semana pasada</i> ‘สัปดาห์ที่แล้ว’, <i>en marzo</i> ‘เมื่อเดือนมีนาคม’, <i>en verano</i> ‘เมื่อหน้าร้อน’, <i>el otro día</i> ‘เมื่อวันก่อน’, <i>hace cinco años</i> ‘เมื่อห้าปีที่แล้ว’	1. ใช้เพื่อเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติ หรือสิ่งที่ทำเป็นนิสัยหรือวิถีชีวิตในอดีต (hábitos y costumbres en el pasado) 2. ใช้เพื่อบรรยาย (describir) บุคคล สิ่งของ สถานที่ และสภาพแวดล้อม 3. มักใช้ร่วมกับวิเศษณ์บอกเวลาและความถี่ เช่น <i>antes</i> ‘ก่อนหน้านี้’, <i>de pequeño</i> ‘เมื่อตอนเป็นเด็ก’, <i>cuando era joven</i> ‘เมื่อตอนที่ฉัน/เขาเป็นวัยรุ่น’, <i>en aquella época</i> ‘ในสมัยก่อน’ <i>siempre</i> ‘เสมอ’ <i>a veces</i> ‘บางครั้ง’ <i>de vez en cuando</i> ‘นาน ๆ ครั้ง’ <i>frecuentemente</i> ‘บ่อยครั้ง’ <i>todos los días</i> ‘ทุกวัน’

ตารางที่ 2 คำอธิบายการใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์ ในตำราไวยากรณ์และคู่มือภาษาสเปนระดับ A2

หากผู้สอนภาษาสเปนใช้คำอธิบายที่ปรากฏในตารางที่ 2 สอนผู้เรียนชาวไทย ผู้เขียนมองว่าอาจจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจผิดหรือสับสนได้เมื่อถึงเวลาที่ผู้เรียนได้ยินหรือได้อ่านประโยคต่าง ๆ ที่เจ้าของภาษาใช้จริง เพราะผู้เรียนจะพบกรณีการใช้ที่แตกต่างออกไปจากกฎที่กำหนดไว้ในตาราง ผู้เขียนไม่ได้ต้องการบอกว่าคำอธิบายในตารางที่ 2 นั้นผิด หากแต่ผู้เขียนมองว่าคำอธิบายข้างต้น

ไม่ได้ครอบคลุมการใช้จริงของเจ้าของภาษา

กฎการใช้ข้อ 1 ของกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและของกาลอดีตไม่สมบูรณ์มักถูกอธิบายด้วยการยกตัวอย่างประโยคเช่น *Viví en Madrid desde 2007 hasta 2012*. หรือ *Ayer Ignacio llegó a casa a las siete de la tarde* และ *Antes yo vivía en Madrid*. หรือ *Los viernes Ignacio llegaba a casa a las siete de la tarde*. ในประโยคที่คำกริยาอยู่ในรูปกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวต่างก็ปรากฏวิเศษณ์เพื่อใช้บ่งบอกช่วงเวลาเฉพาะเจาะจงในอดีตของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (*desde 2007 hasta 2012* และ *ayer*) เช่นเดียวกับในสองประโยคสุดท้ายที่ปรากฏวิเศษณ์ (*antes* และ *los viernes*) เพื่อเล่าว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นวิถีชีวิตหรือกิจวัตร จึงใช้คำกริยาในรูปกาลอดีตไม่สมบูรณ์ แต่ในสถานการณ์จริงของการสื่อสาร บ่อยครั้งเราสามารถได้ยินหรือพบเห็นประโยคที่มีลักษณะเช่นสองประโยคดังนี้ *Trabajé en este restaurante*. และ *Yo trabajaba en este restaurante desde las seis hasta las doce*. ประโยคเหล่านี้อาจพูดในสถานการณ์ที่ผู้พูดเดินผ่านร้านอาหารที่ตนเองเคยทำงานอยู่แล้วเล่าเรื่องราวในอดีตให้เพื่อนที่เดินมาด้วยกันฟัง เราจะเห็นว่าในประโยคแรกที่ใช้คำกริยา *trabajé* ไม่ปรากฏวิเศษณ์ใดที่แสดงว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เฉพาะเจาะจงในอดีต นอกจากนี้ ประโยคแรกต่างก็เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นและจบลงแล้วในอดีตเช่นเดียวกับประโยคที่สองซึ่งใช้คำกริยา *trabajaba* เช่นนี้ เราจะอธิบายความแตกต่างของการใช้ทั้งสองกาลนี้ให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างไร เพราะหากแปลทั้งสองประโยคเป็นภาษาไทย ต่างก็ได้ความว่า ‘ฉันเคยทำงานที่ร้านอาหารแห่งนี้’ ดังนั้น คำอธิบายของกฎการใช้เพียงเท่าที่กำหนดในตารางที่ 2 ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างของการใช้ได้อย่างชัดเจนครอบคลุม กล่าวคือ กฎไม่ได้อธิบายให้เห็นความแตกต่างของลักษณะของเหตุการณ์ (*aspecto*) ที่เกิดจากคำกริยาที่ผันในรูปกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์

จากปัญหาที่กล่าวไปข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าการอธิบายการณลักษณะ (*aspecto*) ของคำกริยาที่ผันในรูปกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนหัวข้อนี้ ซึ่งโตเลโด เบกา และ โตเลโด อาโซการ์ (Toledo Vega & Toledo Azócar, 2006, pp. 152-153) กล่าวว่าเป็นการสอนให้เห็นความแตกต่างทางด้านอรรถศาสตร์ (*criterio semántico*)

ของคำกริยาทั้งสองกาล หากต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างของภาพของเหตุการณ์อย่างแท้จริงจากประโยค *Trabajé en este restaurante*. และประโยค *Yo trabajaba en este restaurante desde las seis hasta las doce*. ผู้เขียนเสนอว่าผู้สอนควรเริ่มต้นสอนด้วยการให้ผู้เรียนได้เข้าใจความแตกต่างของการณ์ลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของกาลอดีตทั้งสองกาลนี้ก่อน นั่นคือ *valor perfectivo* และ *valor imperfectivo* ดังตารางที่ 3

Valor perfectivo	Valor imperfectivo
แสดงให้เห็นการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและจบลงสมบูรณ์ โดยนำเสนอให้เห็นภาพเป็นหนึ่งเดียวทั้งหมด	แสดงให้เห็นการกระทำหรือเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น กำลังเป็นไป โดยไม่แสดงจุดเริ่มต้นและจุดจบของการกระทำหรือเหตุการณ์นั้น

ตารางที่ 3 การณ์ลักษณะพื้นฐานของกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์

จากการเปรียบเทียบการณ์ลักษณะในตารางที่ 3 ผู้สอนจะสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเห็นภาพของประโยค *Trabajé en este restaurante*. ว่าผู้พูดเล่าเพื่อให้เห็นภาพเหตุการณ์การเริ่มทำงานจนกระทั่งเลิกทำ โดยให้เห็นภาพเหตุการณ์ทั้งหมดเป็นเรื่องราวเพียง “ก้อนเดียว” แม้ว่าผู้พูดไม่ได้ใช้วิธีใดเพื่อบอกจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการทำงานก็ตาม ในขณะที่ประโยค *Yo trabajaba en este restaurante desde las seis hasta las doce*. ผู้พูดต้องการให้เห็นภาพของการทำงานที่กำลังเกิดขึ้นเพียงแคในช่วงเวลาหนึ่งในอดีต ดังที่ฆูราโด ซาลินัส (Jurado Salinas, 1998, p. 12) ได้อธิบายไว้ว่าเป็นการเน้นให้เห็นภาพช่วงเวลาภายในของเหตุการณ์ กล่าวคือ ไม่ได้สนใจนำเสนอจุดเริ่มต้นและจุดจบของเหตุการณ์ ด้วยการณ์ลักษณะเช่นนี้ ผู้สอนจึงสามารถเชื่อมโยงได้ว่าเพราะเหตุใดในภาษาสเปนจึงใช้กาลอดีตไม่สมบูรณ์เพื่อเล่าการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นวิถีชีวิตหรือนิสัยในอดีต นั่นก็เพราะว่าเป็นการแสดงให้เห็นภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเข้าไปเข้ามาในช่วงเวลาหนึ่งในอดีตโดยที่เราไม่ได้ต้องการแสดงจุดเริ่มต้นและจุดจบของเหตุการณ์นั้น ซึ่งโกเมซ ตอเรโก (Gómez Torrego, 2011, p. 149) เรียกว่าเป็นการณ์ลักษณะที่แสดง *valor reiterativo* ดังนั้น จากประโยค *Yo trabajaba en este restaurante desde las seis hasta las doce*. ที่ผู้พูดพูดเมื่อเดินผ่านร้านอาหารแห่งหนึ่ง จึงมีเจตนาที่จะเล่าให้เห็นภาพการมาทำงานของเขาที่ร้านอาหารแห่งนี้วันแล้ววันเล่า

ตั้งแต่เวลาหกโมงเย็นจนถึงเวลาที่ขงกินในช่วงเวลาหนึ่งในอดีต ความจริงจากทั้งประโยค *Trabajé en este restaurante*. และประโยค *Yo trabajaba en este restaurante desde las seis hasta las doce*. เป็นความจริงเรื่องเดียวกัน นั่นคือเขาเคยทำงานที่ร้านอาหารแห่งนี้ แต่ผู้พูดมีวิธีเล่าความจริงเพื่อให้เห็นภาพของเหตุการณ์ที่แตกต่างกันออกไป การเล่าด้วยกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดี่ยวเปรียบเสมือนว่าผู้พูดยืนอยู่ในจุดที่เป็นเวลาปัจจุบัน แล้วมองย้อนกลับไปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต มองเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนเหตุการณ์นั้นจบลงสมบูรณ์ แล้วจึงเล่าเหตุการณ์นั้นให้เห็นเป็นภาพหนึ่งเดียวทั้งหมด ในขณะที่การเล่าด้วยกาลอดีตไม่สมบูรณ์เปรียบเสมือนว่าผู้พูดเดินทางย้อนเวลากลับไปในอดีตเมื่อขณะที่เหตุการณ์นั้นกำลังเกิดขึ้น ยืนมองเหตุการณ์นั้น และเล่าสิ่งที่กำลังเห็น เช่นนี้ ผู้พูดจึงไม่ได้เล่าให้เห็นภาพจุดเริ่มต้นและจุดจบของเหตุการณ์นั้น

นอกจากนี้ ผู้สอนยังควรเน้นย้ำ *valor perfectivo* ในประโยคเช่น *Sus abuelos vivieron en Argentina durante veinte años*. และ *Visitó a su amigo en Londres quince veces*. เพราะคำอธิบายของกฎการใช้ข้อ 1 ของกาลอดีตไม่สมบูรณ์ในตารางที่ 2 มักทำให้ผู้เรียนสับสนกับ *valor reiterativo* ที่ใช้เล่าเรื่องราวที่ทำเป็นนิสัยหรือเป็นวิถีชีวิตในอดีต เนื่องจากว่าผู้เรียนอาจเข้าใจว่าทั้งสองประโยคกินระยะเวลายาวนานและกระทำเป็นจำนวนหลายครั้ง แต่ในความเป็นจริง การที่ผู้พูดสามารถระบุว่า *durante veinte años* และ *quince veces* ได้ แสดงว่าผู้พูดรู้จุดจบของเหตุการณ์เหล่านั้น มักมีการอธิบายการใช้กาลอดีตไม่สมบูรณ์ว่าใช้เพื่อเล่าเหตุการณ์ที่กินระยะเวลา เช่นในงานของรัศมี กฤษณมัย, วิภาดา เพ็ชรรักษ์ และสถาพร ทิพย์ศักดิ์ (2544, หน้า 145) และของภรณ์ มูลสินทอง (2555, หน้า 91) ซึ่งเป็นคำอธิบายที่คลาดเคลื่อนและอาจทำให้ผู้เรียนเข้าใจผิด เพราะไม่ว่าเหตุการณ์นั้นจะกินระยะเวลายาวนานเพียงใดหรือกระทำสิ่งใดมากมายหลายครั้งก็ตาม แต่หากระบุระยะเวลาและจำนวนครั้งที่ชัดเจน ย่อมต้องใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดี่ยว

เมื่อเราพิจารณากฎการใช้ข้อ 2 ของกาลอดีตไม่สมบูรณ์ในตารางที่ 2 ที่ว่า *ใช้เพื่อบรรยาย (describir) บุคคล สิ่งของ สถานที่ และสภาพแวดล้อม* ผู้เขียนคิดว่าเราไม่สามารถสอนกฎการใช้ข้อนี้ด้วยการยกตัวอย่างเพียงประโยคเดียวโดยไร้บริบทาร่วมด้วยได้ เช่น *Su compañero de piso era muy desordenado*. หรือ *La casa era de color azul*. หรือ *Hacía fresquito y había mucha gente en*

la plaza. เพราะเมื่อในสถานการณ์ของการสื่อสารจริงเราสามารถพบประโยคดังต่อไปนี้ได้อย่างปกติทั่วไป *La semana pasada estuvimos muy cansados*. หรือ *Durante mi clase de literatura Rocío fue bastante vaga*. หรือ *El edificio del museo fue de color azul desde que se construyó hasta el año pasado*. หรือ *En el último viaje a Santiago de Compostela hizo muy buen tiempo*. คำกริยาในสี่ประโยคสุดท้ายล้วนผันเป็นรูปกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียว ด้วยเหตุที่ว่าการบรรยายลักษณะของบุคคล สิ่งของ และสภาพอากาศถูกนำเสนอให้เป็นเหตุการณ์หลัก ดังนั้น ผู้พูดจึงมองลักษณะของบุคคล สิ่งของ และสภาพอากาศว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและจบลงในรอบเวลาช่วงหนึ่ง (*valor perfectivo*) ซึ่งกำหนดด้วยวิเศษณ์ *la semana pasada, durante mi clase de literatura, desde que se construyó hasta el año pasado* และ *en el último viaje* เช่นนี้ การระบุกฎว่ากาลอดีตไม่สมบูรณ์ใช้เพื่อบรรยายบุคคล สิ่งของ สถานที่ และสภาพแวดล้อม จึงไม่ถูกต้องทั้งหมดเสียทีเดียว การอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้กฎข้อนี้จึงต้องยกตัวอย่างประโยคที่มีบริบทชัดเจน เช่น *Se fue del piso porque su compañero era muy desordenado*. หรือ *Visité la casa de Raúl en Gijón. La casa era de color azul, pequeñita, pero muy bonita*. หรือ *Quedé con Elena en el bar de siempre. Como hacía buen tiempo, tomamos unas copas de sangría en la terraza y hablamos durante dos horas*. เพื่ออธิบายสาเหตุว่าทำไมเราจึงต้องใช้กาลอดีตไม่สมบูรณ์เพื่อบรรยายนิสัยของเพื่อนร่วมบ้าน ลักษณะบ้านของราอูล และสภาพอากาศในวันทีนัดเจอกับเพื่อน ดังเช่นที่โตเลโด เบกาและโตเลโด อาโซการ์ (Toledo Vega & Toledo Azócar, 2006, pp. 151-152) ได้แสดงความเห็นไว้ว่าในการเรียนการสอนที่เน้นการสื่อสาร จำเป็นที่ผู้สอนควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้กาลอดีตทั้งสองกาลนี้ในด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ (*criterio pragmático*) กล่าวคือ เราใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวเพื่อเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและจบลงได้กันไปตามลำดับเวลา เช่นเดียวกับที่ฆูราโด ซาลีนัส (Jurado Salinas, 1998, p. 13) ได้กล่าวว่า *valor perfectivo* นั้นเป็น “... un punto de vista óptimo que permite hablar de totalidades circunscritas en un punto temporal y que se suceden unas a otras con fines narrativos.” ในขณะที่เราใช้กาลอดีตไม่สมบูรณ์เพื่อบรรยายสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งสภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจาก

คำกริยาที่ใช้บรรยายลักษณะของบุคคล สิ่งของ และสภาพแวดล้อม มักเป็นคำกริยาที่แสดงสภาวะ (verbos de estado) เช่นนี้ เมื่อปรากฏร่วมอยู่กับเหตุการณ์หลักต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา คำกริยาที่แสดงสภาวะจึงมักถูกนำเสนอด้วย *valor imperfectivo* เช่นในตัวอย่างประโยค *Visité la casa de Raúl en Gijón. La casa era de color azul, pequeña, pero muy bonita.* ผู้พูดบรรยายสภาพของบ้านที่ได้พบเห็นเมื่อตอนที่ไปเยี่ยมเพื่อน ผู้พูดไม่ได้สนใจว่าสภาพของบ้านที่กล่าวไปนั้นจะจบลงที่จุดเวลาใด เสมือนว่าบรรยายภาพตามที่ตากำลังมองเห็นบ้านหลังนั้นเมื่อในอดีต จากคำอธิบายที่กล่าวไปทั้งหมดนั้น ทำให้เห็นว่าการสอนกฎการใช้ข้อ 2 ของกาลอดีตไม่สมบูรณ์ในตารางที่ 2 แก่ผู้เรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องยกตัวอย่างการใช้ในรูปแบบถ้อยความที่ปรากฏการเล่าเรื่องด้วยกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและการบรรยายด้วยกาลอดีตไม่สมบูรณ์ เพื่อให้เห็นความแตกต่างทั้งทางด้านอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ ดังเช่นที่โซเลและกรันดา (Soulé & Granda, 2015, p. 40) ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนว่า

“La configuración de los textos narrativos desde la perspectiva de su temporalidad se caracteriza por presentar dos planos: el primer plano en el que tienen lugar los eventos principales del suceso narrado, conformado generalmente por situaciones dinámicas y télicas que se ordenan en secuencia temporal y hacen avanzar la narración mediante el uso del pretérito indefinido y el segundo plano o plano de fondo en el que, a través del uso del pretérito imperfecto, se aporta información descriptiva y en cierta medida explicativa de lo que se está narrando en el primer plano; a diferencia del primer plano, el segundo plano no permite que la narración avance temporalmente debido al estatismo de los predicados que lo componen...”

ดังนั้น สำหรับผู้เขียนแล้ว การยกตัวอย่างประโยคเดียว เช่น *Marcelo estaba muy cansado.* หรือ *La calle estaba vacía.* หรือ *Teníamos mucha hambre.* ในชั้นเรียนเพื่ออธิบายกฎที่ว่ากาลอดีตไม่สมบูรณ์ใช้เพื่อบรรยายสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต เป็นการฝึนการใช้ภาษาสเปนในสถานการณ์จริงอย่างยิ่ง กล่าวคือ เมื่อผู้ฟังได้ยินประโยคเหล่านี้ ผู้ฟังจะรอฟังต่อหรือถามว่า ‘เกิดอะไรขึ้นต่อไป?’ เสมือนว่าถ้อยความยังไม่สมบูรณ์หรือผู้พูดยังเล่าเรื่องไม่จบดี

ประเด็นสุดท้ายของคำอธิบายกฎการใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดี่ยวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์ในตำราไวยากรณ์หรือคู่มือภาษาสเปนระดับ A2 ก็คือการเน้นย้ำเรื่องคำวิเศษณ์บอกเวลาและบอกความถี่ที่มักกำหนดให้เข้าคู่กับการใช้กาลอดีตแต่ละกาลดังแสดงในตารางที่ 2 คำอธิบายข้อนี้ทำให้ผู้เรียนเลือกยืมเอาคำวิเศษณ์เหล่านั้นเป็นตัวบ่งชี้ว่าจะใช้กาลใดกาลหนึ่งเมื่อเวลาสื่อสาร ผู้เขียนไม่ได้เห็นว่าการอธิบายให้ผู้เรียนสังเกตคำวิเศษณ์ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเลือกใช้กาลอดีตทั้งสองกาลเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ ดังที่โตเลโด เบกา และโตเลโด อาโซการ์ (Toledo Vega & Toledo Azócar, 2006, p. 155) กล่าวไว้ว่าเป็นการสอนการใช้กาลอดีตทางด้านวากยสัมพันธ์ (criterio sintáctico) แต่ผู้เขียนเห็นว่าผู้สอนควรต้องอธิบายแง่มุมทางอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่กล่าวไปข้างต้นด้วย เพราะในสถานการณ์จริงของการสื่อสาร เจ้าของภาษาไม่ได้ตีกรอบการใช้วิเศษณ์บอกเวลาและความถี่ต่าง ๆ เข้ากับการใช้กาลอดีตกาลใดกาลหนึ่งเสมอไป ยกตัวอย่างเช่น *Ayer me encontraba mal y cancelé la cita.* และ *Ayer me encontré mal.* แม้ว่าจากทั้งสองประโยคนี้ความรู้สึกป่วยจะเป็นเหตุการณ์เดียวกัน แต่วิธีการเล่าความจริงนั้นแตกต่างกัน ซึ่งเป็นแง่มุมทางด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว หรือประโยคเช่น *En verano fui a Inglaterra con mi familia.* และ *En verano iba a Inglaterra con mi familia.* เราสามารถเห็นได้ว่าวิเศษณ์ *en verano* สามารถปรากฏได้ทั้งกับคำกริยาในรูปกาลอดีตทั้งสองกาล ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนพิจารณาทางด้านอรรถศาสตร์ของประโยคทั้งสอง โดยที่ *valor perfectivo* ของคำกริยา *fui* ทำให้เข้าใจว่าผู้พูดกล่าวถึงการเดินทางเพียงครั้งเดียวในช่วงหน้าร้อนที่ผ่านมา ในขณะที่ *valor imperfectivo* ของคำกริยา *iba* แสดงให้เห็นว่าในอดีตช่วงหนึ่งผู้พูดเดินทางไปประเทศอังกฤษเป็นประจำในช่วงหน้าร้อนของทุกปี หรือแม้แต่ประโยค *Hace treinta años los tailandeses tomaban mucho menos café que ahora.* และ *Se fundó esta universidad hace treinta años.* การตีความของสองประโยคนี้มีลักษณะเดียวกับคู่ประโยคก่อนหน้า กล่าวคือ พฤติกรรมการดื่มกาแฟของคนไทยเมื่อสามสิบปีที่แล้วถูกนำเสนอให้เป็นสิ่งที่ เป็นวิถีชีวิต (*valor imperfectivo*) ต่างจากการนำเสนอจุดเวลาที่ก่อตั้งมหาวิทยาลัย (*valor perfectivo*)

นอกจากนี้ วิเศษณ์บอกความถี่ที่ดำราหรือคู่มือภาษาสเปนทั่วไปนิยมกำหนดว่าใช้กับกาลอดีตไม่สมบูรณ์นั้น ก็ไม่ใช่ความจริงทั้งหมดเช่นกัน ยกตัวอย่างประโยคเช่น *El mes pasado me preparé la comida todos los días porque quería comer sano*. ปรากฏวิเศษณ์ *todos los días* แต่ใช้คำกริยา *me preparé* เพื่อให้ *valor perfectivo* เนื่องจากพูดถึงการกระทำที่เกิดขึ้นทุกวันในรอบเวลา *el mes pasado* ไม่ได้เล่าถึงวิถีชีวิตที่ไม่แสดงจุดจบของการกระทำในอดีต หรือแม้แต่ในประโยค *Cuando viví en este piso, siempre fui al gimnasio debajo del edificio*. แม้จะปรากฏวิเศษณ์ *siempre* ผู้พูดก็สามารถสื่อด้วยกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวได้หากต้องการนำเสนอกิจวัตรที่เกิดขึ้นในอดีตโดยให้เห็นว่าเป็นเหตุการณ์ที่จบลงสมบูรณ์แล้ว อย่างไรก็ตาม ในระดับ A2 ผู้เขียนเข้าใจว่าเราในฐานะผู้สอนก็ควรเน้นย้ำเรื่องการใช้กาลอดีตไม่สมบูรณ์เพื่อเล่าเหตุการณ์ที่เป็นกิจวัตรในอดีต แต่ผู้สอนไม่ควรยกตัวอย่างประโยค *Cuando yo vivía en este piso, siempre iba al gimnasio debajo del edificio*. โดยที่ไม่อธิบายการณลักษณะของคำกริยา ซึ่งเปรียบเทียบเหมือนเป็นการปิดประตูในการเรียนรู้สู่การเข้าใจอย่างแท้จริงในการเลือกใช้กาลอดีต ทำให้ผู้เรียนเข้าใจผิดไปในภาษาสเปนต้องใช้กาลอดีตไม่สมบูรณ์เท่านั้นเพื่อเล่าเรื่องราวที่เป็นวิถีชีวิตหรือกิจวัตรในอดีต ดังบทสรุปในงานวิจัยของหนึ่งหทัย แรงผลสัมฤทธิ์ (2012, pp. 167-168) ที่แสดงให้เห็นว่านิสิตวิชาเอกภาษาสเปนชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีแนวโน้มที่จะเลือกใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวหรือกาลอดีตไม่สมบูรณ์ตามวิเศษณ์บอกเวลาและความถี่ดังที่ในตำราไวยากรณ์หรือคู่มือภาษาสเปนกำหนดไว้ในคำอธิบายของกฎการใช้

ในความเป็นจริง ผู้เขียนกลับมองว่าการณลักษณะ (*valor perfectivo* และ *valor imperfectivo*) ของคำกริยาที่ผันในรูปกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์นี้ต่างหากที่เป็นกฎการใช้หลักและเป็นกฎการใช้แรกที่เราควรเขียนอธิบายในตำราไวยากรณ์หรือคู่มือภาษาสเปน ยกตัวอย่างเช่น ผู้สอนควรเริ่มอธิบาย *valor imperfectivo* ของกาลอดีตไม่สมบูรณ์ก่อน แล้วจึงยกคำอธิบายที่อยู่ในตารางที่ 2 เป็นตัวอย่างการใช้ เช่นนี้ ผู้เรียนจะเข้าใจว่าด้วยเหตุที่ *valor imperfectivo* ไม่สนใจจุดเริ่มต้นและจุดจบของเหตุการณ์ และเน้นแสดงให้เห็นการกระทำที่กำลังดำเนินอยู่ในอดีต จึงใช้กาลอดีตไม่สมบูรณ์เพื่อเล่าการกระทำที่เป็นนิสัยหรือวิถีชีวิตในอดีต เพราะเป็นภาพที่เกิดขึ้น

เข้าไปมาไม่จบสิ้นในช่วงเวลาหนึ่ง แต่ในชั้นเรียนผู้สอนมักเริ่มต้นอธิบายด้วยกฎที่ว่า “กาลอดีตไม่สมบูรณ์ใช่เพื่อเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติ หรือสิ่งที่ทำเป็นนิสสัยหรือวิถีชีวิตในอดีต” โดยมีได้แทรกเรื่องการณ์ลักษณะของคำกริยา เช่นนี้ จึงกลายเป็นกฎตายตัวที่ผู้เรียนจำเป็นสูตรสำเร็จรูปและไม่เห็นลักษณะเหตุการณ์ที่แท้จริงของคำกริยา

สรุป

ผู้เขียนได้นำเสนอปัญหาของตำราไวยากรณ์หรือคู่มือภาษาสเปนที่ใช้เพื่อการเรียนการสอนสำหรับชาวต่างชาติในหัวข้อเรื่องกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์ระดับ A2 เป็นเรื่องยากพอสมควรสำหรับชาวต่างชาติที่จะเข้าใจความแตกต่างของการใช้กาลอดีตทั้งสองกาลหากในภาษาแม่ของตนเองไม่ปรากฏกาลอดีตเทียบเท่ากับกาลอดีตสองกาลนี้ในภาษาสเปนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนชาวไทย เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาที่ไม่มีรูปแบบการผันคำกริยาตามกาล บทความชิ้นนี้ไม่ได้ต้องการกล่าวหาว่าตำราหรือคู่มือเหล่านั้นไร้ประโยชน์ที่จะนำมาใช้สอนเรื่องกาลอดีต หากแต่ต้องการบ่งชี้ให้ผู้สอนภาษาสเปนแก่ผู้เรียนชาวไทยตระหนักถึงปัญหาที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นจากกฎการใช้ที่อธิบายไว้ในตำราไวยากรณ์หรือคู่มือภาษาสเปนส่วนใหญ่ในท้องตลาด ผู้เขียนได้เสนอแนะบทบาทของผู้สอนในชั้นเรียนเรื่องกาลอดีตทั้งสองกาลนี้ว่าควรจะต้องอธิบายและช่วยให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนไม่ได้ของการณ์ลักษณะของคำกริยาที่ผันในรูปกาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียวและกาลอดีตไม่สมบูรณ์ตั้งแต่เริ่มต้นเรียน แล้วจึงอธิบายยกตัวอย่างการใช้ที่ปรากฏอยู่ในตำราหรือคู่มือเหล่านั้น

ตามกรอบอ้างอิงของสถาบันเซอร์บันเตสในระดับ A2 ได้กำหนดให้ผู้เรียนเรียนเรื่องกาลอดีตทั้งสองกาลนี้เพียงไม่กี่ประเด็น โดยเริ่มที่ประเด็นที่ซับซ้อนน้อยที่สุด เช่นนี้ ผู้สอนจึงอธิบายกฎการใช้ตามที่ตำราหรือคู่มือต่าง ๆ อธิบายสรุปไว้สั้นกะทัดรัดเพื่อให้เหมาะแก่การใช้ในการเรียนการสอน ประหนึ่งว่าผู้เรียนสามารถนำสูตรเหล่านั้นมาใช้เขียนหรือพูดเป็นประโยคได้เลย แต่ผู้เขียนก็ได้แสดงให้เห็นว่าบ่อยครั้งการเลือกใช้กาลอดีตทั้งสองกาลนี้ไม่ได้มีกฎตายตัวว่าต้องใช้กาลใดกาลหนึ่งดังที่ตำราหรือคู่มือได้กำหนดเอาไว้ หากแต่ขึ้นอยู่กับเจตนาของการสื่อสาร

ว่าต้องการให้เห็นภาพเหตุการณ์เป็นเช่นไร การจะทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และเลือกใช้กาลอดีตทั้งสองกาลได้อย่างถูกต้องตามเจตนาที่จะสื่อสาร หรือสามารถเข้าใจว่าเจ้าของภาษาต้องการจะสื่อสารให้เห็นภาพอย่างไร ผู้สอนจึงต้องอธิบายมุมมองทางด้านอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์แก่ผู้เรียนด้วย แม้ว่าในระดับ A2 ผู้เรียนจะได้ศึกษาทฤษฎีการใช้ที่ไม่ซับซ้อนนัก แต่การอธิบายการใช้รอบด้านก็จำเป็นอย่างยิ่งต่อการเข้าใจการใช้กาลอดีตสองกาลนี้ในภาษาสเปนอย่างแท้จริง และเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากต่อการเรียนหัวข้อนี้ในระดับที่สูงขึ้น

บรรณานุกรม

- ภรณ์ มูลสินทอง. (2555). *คู่มือไวยากรณ์สเปน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัศมี กฤษณมัย, วิภาดา เพ็ชรรักษ์ และสถาพร ทิพย์ศักดิ์. (2544). *ไวยากรณ์สเปน*. กรุงเทพฯ: ฟาอภัย. หนึ่งหทัย แรงผลสัมฤทธิ์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กาลอดีตสมบูรณ์รูปกริยาเดียว และกาลอดีตไม่สมบูรณ์กับวลีเกี่ยวกับเวลาในผู้เรียนภาษาสเปนชาวไทย. *วารสารอักษรศาสตร์*, 41(1), 151-169. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jletters/article/view/51172>
- Aragón, L., & Palencia, R. (2009). *Gramática de uso del español. Teoría y práctica*. Madrid: SM.
- Castro Viúdez, F., & Díaz Ballesteros, P. (2016). *Aprende gramática y vocabulario 2* (6th ed.). Madrid: SGEL.
- Corpas, J., Garmendia, A., & Soriano, C. (2016). *Aula internacional 2*. Barcelona: Difusión.
- Dávila Vélez, E. (2014). *El pretérito y el imperfecto en los libros de texto: más allá de una lista de usos*. (Master Thesis). Colorado State University, Colorado. Retrieved from https://mountainscholar.org/bitstream/handle/10217/82608/Davila_colostate_0053N_12335.pdf?sequence=1
- Esteba Ramos, D., Peláez Santamaría, S., & Zayas López, P. (2016). *Método de español 2* (3rd ed.). Madrid: Anaya.

- Frantzen, D. (1995). Preterite/imperfect half-truths: problems with Spanish textbook rules for usage. *Hispania*, 78(1), 145-158. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/345237?seq=1>
- Gómez Torrego, L. (2011). *Gramática didáctica del español* (10th ed.). Madrid: SM.
- González, M., Martín, F., Molina, I., & Rodrigo, C. (2010). *En acción 1*. Madrid: enClave-ELE.
- Gozalo Gómez, P. (2004). *Los tiempos del pasado del indicativo*. Madrid: Edinumen.
- Instituto de Cervantes. (2006). *Plan curricular del Instituto Cervantes. Niveles de referencia para el español*. Retrieved from https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/plan_curricular/niveles/02_gramatica_inventario_a1-a2.htm#p91t
- Jurado Salinas, M. (1998). La diferencia pretérito/copretérito. Una explicación basada en los conceptos de “aspecto” y “tipos de situaciones” y su aplicación a la enseñanza del español a extranjeros. *Decires*, 1(1), 9-23. Retrieved from http://www.humanindex.unam.mx/humanindex/fichas_pdf/detalle_articulo.php?id=12950
- Kong, X. (2019). *La enseñanza del pretérito indefinido y pretérito imperfecto del español a alumnos sinohablantes: análisis contrastivo, análisis de errores y aplicación didáctica*. (Doctoral dissertation). Complutense University of Madrid, Madrid. Retrieved from <https://eprints.ucm.es/51042/1/T40830.pdf>
- Mañas Navarrete, I. (2010). *Análisis de errores en la producción escrita de estudiantes rusos de nivel avanzado de español en el uso de los tiempos de pasado*. (Master thesis). University of Barcelona, Barcelona. Retrieved from <http://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:58d86580-da63-4137-80fb-b847be68f1c6/2011-bv-12-09manas-pdf.pdf>
- Moreno, C., Hernández, C., & Kondo, C. (2017). *Gramática. Nivel elemental A1- A2* (9th ed.). Madrid: Anaya.
- Palomino, M. (2008). *Gramática en diálogo. Nivel básico*. Madrid: enclave-ELE.

- Poopuang, S. (2013). *Análisis de errores en aprendientes tailandeses de español como lengua extranjera: los tiempos de pasado en indicativo*. (Doctoral dissertation). Autonomous University of Madrid, Madrid. Retrieved from <https://repositorio.uam.es/handle/10486/660394>
- Sándor, L. (2016). *Uso de los pasados*. Madrid: Edelsa.
- Simma, P. (2006). *Los sistemas verbales del tailandés y del español: errores en la utilización de los tiempos del pasado*. (Master thesis). University of Salamanca, Salamanca. Retrieved from <https://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:f5c82498-ea01-4dc7-ad11-55d10e8420ee/2006-bv-06-14prairinsimma-pdf.pdf>
- Soulé, M. V., & Granda, B. (2015). ¿Qué gramática aplicar para la enseñanza de la distinción imperfecto e indefinido?. In P. J. Molina Muñoz & M. Cuadra Arance (Eds.), *Actas de las VII jornadas de formación para profesores de español en Chipre* (pp. 37-51). Nicosia: University of Cyprus. Retrieved from <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5338092>
- Toledo Vega, G., & Toledo Azócar, S. (2006). Los pasados del modo indicativo en español como lengua extranjera (E/LE): una propuesta metodológica. *Onomázein*, 13(1), 147-157. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/26635448_Los_pasados_del_modos_indicativo_en_espanol_como_lengua_extranjera_ELE_una_propuesta_metodologica
- Vázquez, A. (2014). Dificultades en la alternancia imperfecto/indefinido en relación con verbos de estado y logro por estudiantes suecos de español como lengua extranjera con nivel A2 y B1. *Revista Nebrija De Lingüística Aplicada a La Enseñanza De Lenguas*, (17), 98-113. Retrieved from <https://revistas.nebrija.com/revista-linguistica/article/view/246>